

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-अ

वर्ष १०, अंक १२४]

बुधवार, डिसेंबर १८, २०२४/अग्रहायण २७, शके १९४६

[पृष्ठे ६, किंमत : रुपये १५.००

असाधारण क्रमांक २४६

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

महसूल व वन विभाग

(आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन उपविभाग)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२४

अधिसूचना

आधार (वित्तीय व इतर अर्थसहाय, लाभ आणि सेवा यांचे लक्षित वितरण) अधिनियम, २०१६.

क्र. एससीवाय-२०२४/प्र.क्र.८४/म-०७. — ज्याअर्थी, सेवा किंवा लाभ किंवा अर्थसहाय्य देण्यासाठी ओळख पटविणारा दस्तऐवज म्हणून आधारचा वापर केल्याने शासनाची सुपुर्दगी प्रक्रिया सोपी होते, त्यात पारदर्शकता येते व कार्यक्षमता वाढते, आणि एखाद्या व्यक्तीची ओळख पटविण्यासाठी लागणारे बहुविध दस्तवेज सादर करण्याची गरज टाळून लाभार्थ्यांना सोईस्कर व अखंडित रीतीने त्यांचे हक्क थेट प्राप्त होणे शक्य होते;

आणि ज्याअर्थी, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन या महसूल व वन विभागाच्या उपविभागामार्फत (यात, यापुढे ज्याचा निर्देश “अंमलबजावणी अभिकरण” असा केला आहे.) अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या वैयक्तीक बँक खात्यांमध्ये लाभांचे/अर्थसहाय्याचे वितरण करण्यासाठी सोबत जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीमुळे बाधित झालेल्या नागरिकांना मदत पुरविणाऱ्या योजनांचे (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “योजना” असा केला आहे.) आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन उपविभाग, प्रशासन करीत आहे ;

आणि ज्याअर्थी, या योजनांतर्गत लाभ किंवा अर्थसहाय्य (यात, यापुढे ज्याचा निर्देश ‘लाभ’ असा केला आहे.) यांचे वितरण विद्यमान योजनांच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार अंमलबजावणी अभिकरणाकडून वैयक्तीक लाभार्थ्यांना (यात यापुढे ज्याचा निर्देश ‘लाभार्थी’ असा केला आहे.) केले जाते ;

आणि ज्याअर्थी, उपरोक्त योजनांमध्ये महाराष्ट्र राज्याच्या एकत्रित निधीतून केलेल्या आवर्ती खर्चाचा समावेश होतो ;

त्याअर्थी, आता, आधार (वित्तीय व इतर अर्थसहाय, लाभ आणि सेवा यांचे लक्षित वितरण) अधिनियम, २०१६ (२०१६ चा १८) (यात यापुढे ज्याचा निर्देश ‘उक्त अधिनियम’ असा केला आहे.) याच्या कलम ७ च्या तरतुदींनुसार महाराष्ट्र शासन, याद्वारे पुढीलप्रमाणे अधिसूचित करीत आहे :-

भाग चार-अ-२४६-१.

एच बी-२१५४-१.

(१)

१. (१) योजनांखाली लाभ मिळण्यासाठी पात्र असलेल्या वैयक्तीक लाभार्थ्याने, याद्वारे, आधार क्रमांक धारण केल्याचा किंवा आधार अधिप्रमाणन पुरावा सादर करणे आवश्यक आहे.

(२) या योजनेखालील लाभ मिळण्यासाठी पात्र असणारा जो लाभार्थी, आधारक्रमांक धारण करित नाही अथवा अद्याप आधार क्रमांक मिळण्यासाठी नाव नोंदणी केली नाही, अशा कोणत्याही वैयक्तिक लाभार्थ्याने, उक्त अधिनियमाच्या कलम ३ नुसार आधारक्रमांक मिळण्यास हक्कदार असल्यामुळे, योजनेचा लाभ मिळण्यापूर्वी आधारक्रमांकाच्या नाव नोंदणीसाठी अर्ज करणे आवश्यक असेल आणि अशा व्यक्ति, आधार नाव नोंदणी करण्यासाठी कोणत्याही आधार नाव नोंदणी केंद्राला (भारतीय विशिष्ट ओळख प्राधिकरणाच्या <http://uidai.gov.in> या संकेतस्थळावर सूची उपलब्ध आहे) भेट देतील.

(३) आधार (नाव नोंदणी व अद्यावत करणे) विनियम, २०१६ याच्या विनियम १२ नुसार, त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणाने, ज्यांनी अद्याप आधारसाठी नाव नोंदणी केलेली नाही अशा लाभार्थ्यांकरिता आधार नाव नोंदणी सुविधा देऊ करणे आवश्यक असून जर संबंधित गटात किंवा तालुक्यात किंवा तहसीलमध्ये कोणतेही आधार नाव नोंदणी केंद्र स्थित नसेल तर, विभागाने त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत, युआयडीएआयच्या विद्यमान निबंधकाच्या समन्वयाने किंवा ते स्वतःच युआयडीएआयचे निबंधक होऊन, सोयीच्या ठिकाणी आधार नाव नोंदणी केंद्रे सुरू करील:

परंतु, वैयक्तिक लाभार्थीस, आधार क्रमांक नेमून देण्याच्या वेळेपर्यंत, योजनांखालील पुढील दस्तऐवज सादर करण्याच्या अधीन राहून अशा व्यक्तीस देण्यात येतील. :-

(क) जर व्यक्तीने नाव नोंदणी केली असेल तर, तिची आधार नोंदणी ओळख पावती; आणि

(ख) पुढीलपैकी कोणतेही दस्तऐवज:-

(एक) छायाचित्र असलेले बँकचे अथवा पोस्टाचे पासबुक;

(दोन) आयकर विभागाने दिलेले स्थायी लेखा क्रमांक पत्र (PAN Card) ;

(तीन) पारपत्र ;

(चार) शिधावाटप पत्रिका;

(पाच) भारताच्या निवडणूक आयोगाने दिलेले मतदार ओळखपत्र ;

(सहा) मनरेगा कार्ड ;

(सात) छायाचित्र असलेले किसान पासबुक;

(आठ) मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ (१९८८ चा ५९) अन्वये लायसन देणाऱ्या प्राधिकरणाने दिलेले वाहनचालन लायसन ;

(नऊ) शासकीय नाममुद्रित पत्रावर राजपत्रित अधिकाऱ्याने दिलेले व्यक्तीचे छायाचित्र असलेले ओळख प्रमाणपत्र; किंवा

(दहा) विभागाने विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे इतर कोणतेही दस्तऐवज:

परंतु आणखी असे की, विशेषतः त्या प्रयोजनासाठी राज्य शासनाने विशेषरित्या पदनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याद्वारे वरील दस्तऐवज तपासण्यात येतील.

२. योजनांतर्गत लाभार्थ्यांना सोयीस्कररीत्या लाभ पुरवण्याच्यादृष्टीने, आधारच्या उक्त आवश्यक बाबींची, लाभार्थ्यांना जाणीव करून देण्याकरिता माध्यमांमार्फत व्यापक प्रसिद्धी देण्यात येईल याची सुनिश्चिती करण्यासाठी विभाग त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत आवश्यक त्या सर्व व्यवस्था करील.

३. जेव्हा लाभार्थ्यांच्या निकृष्ट बायोमेट्रिक्समुळे किंवा इतर कोणत्याही कारणामुळे आधार अधिप्रमाणन निष्फळ ठरते तेव्हा अशा सर्व प्रकरणी पुढील सुधारात्मक कार्यतंत्र अवलंबण्यात येईल:-

(क) बोटांच्या ठशांचा निकृष्ट दर्जा असेल अशा प्रकरणी, अधिप्रमाणनासाठी एकात्मिक जोखीम माहिती प्रणाली डोळ्यातील

बुबुळाची प्रतिमा (आय आर आय एस) स्कॅन करण्याची किंवा चेहऱ्याचे अधिप्रमाणन करण्याची सुविधा अंगिकरण्यात येईल त्याद्वारे, विभाग, त्याचा अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत अखंड रितीने लाभ देण्यासाठी बोटांच्या ठशाच्या अधिप्रमाणनासह आय आर आय एस स्कॅनरसाठी किंवा चेहऱ्याच्या अधिप्रमाणनासाठी तरतुदी करील.

(ख) बोटांचे ठसे घेणे किंवा आय आर आय एस (डोळ्यातील बुबुळाची प्रतिमा) स्कॅन करणे किंवा चेहऱ्याचे अधिप्रमाणन करणे, यांमार्फत बायोमेट्रिक अधिप्रमाणन यशस्वी होत नसेल तर, जेव्हा जेव्हा सुसाध्य व अनुज्ञेय असेल तेव्हा, आधार एक वेळ परवलीचा शब्द वन टाईम पासवर्ड (ओटिपी) किंवा यथास्थिति, मर्यादित काळासाठी वैधता असलेला वेळआधारित एक वेळ परवलीचा शब्द वन टाईम पासवर्ड (टिओटिपी) अधिप्रमाणन करून देण्यात येईल;

(ग) जेव्हा बायोमेट्रिक किंवा आधार एक वेळ परवलीचा शब्द (वन टाईम पासवर्ड) किंवा वेळआधारित एक वेळ परवलीचा शब्द (वन टाईम पासवर्ड) शक्य नसेल तेव्हा अशा इतर सर्व प्रकरणी, योजनेखालील लाभ, प्रत्यक्ष आधारपत्राच्या आधारे देता येतील, त्याची अधिप्रमाणता आधार पत्रावर मुद्रित केलेल्या शीघ्र प्रतिसाद संकेतांकामार्फत (क्यूआरकोड) पडताळता येऊ शकते आणि विभागाद्वारे, त्यांच्या अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत सोईस्कर ठिकाणी शीघ्र प्रतिसाद संकेतांक (क्यूआर कोड) वाचकाची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल;

४. वरील गोष्टींशिवाय, कोणताही खरा लाभार्थी, या योजनेखालील त्याच्या उचित लाभापासून वंचित राहणार नाही याची सुनिश्चिती करण्याच्या दृष्टीने, विभाग त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत, थेट लाभ हस्तांतरण (डीबीटी) अभियान, कॅबिनेट सचिवालय, भारत सरकार दि.१९ डिसेंबर, २०१७ च्या कार्यालयीन जापनात नमूद केल्याप्रमाणे अपवाद हाताळणी यंत्रणेचे अनुपालन करील.

अनुसूची

अ.क्र.	योजनेचे नाव
१	शेतकऱ्यांना जमिनीतील वाळू, चिकणमाती व क्षार काढून टाकण्यासाठी सहाय्य.
२	रोख भत्ता, मृत व्यक्ती आणि जखमी व्यक्तींच्या कुटुंबियांना सहाय्य.
३	नैसर्गिक आपत्तीमुळे पिकांचे नुकसान झाल्यास शेतकऱ्यांना सहाय्य.
४	घरांच्या दुरुस्ती/पुनर्बांधणीसाठी सहाय्य .
५	लहान व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना मृत जनावरांच्या बदल्यात नवीन जनावरे खरेदीसाठी सहाय्य .
६	नुकसान झालेल्या बोटींची मासेमारीसाठी उपकरणांची दुरुस्ती / ते नव्याने पुरवण्यासाठी सहाय्य आणि मत्स्यबीज शेतीसाठी सहाय्यक अनुदान.
७	हानी पोहोचलेली हत्यारे व साधनसामग्री यांची दुरुस्ती/ ती नव्याने पुरविणे तसेच कच्च्या प्रक्रीयाधीन व तयार मालाच्या नुकसानीसाठी कारागिरांना सहाय्य.
८	कोविड-१९ मुळे मृत झालेल्या व्यक्तींच्या नातेवाईकांना सानुग्रह सहाय्य.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डॉ. सोनिया सेठी,
शासनाचे प्रधान सचिव.

REVENUE AND FOREST DEPARTMENT
(Disaster Management, Relief and Rehabilitation Division)

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
 Mantralaya, Mumbai 400032, dated the 18th December, 2024.

NOTIFICATION

AADHAAR (TARGETED DELIVERY OF FINANCIAL AND OTHER SUBSIDIES, BENEFITS AND SERVICES) ACT, 2016.

No. SCY-2024/C.R.84/M-07.—Whereas, the use of Aadhaar as an identity document for delivery of services or benefits or subsidies simplifies the Government delivery processes, brings in transparency and efficiency, and enables beneficiaries to get their entitlements directly in a convenient and seamless manner by obviating the need to produce multiple documents to prove one's identity;

And whereas, the Disaster Management, Relief and Rehabilitation Division of Revenue and Forest Department is administering the Schemes of providing relief to the citizens affected by natural and manmade disasters as mentioned in Schedule appended hereto (hereinafter referred to as “ the Schemes”) to disburse the benefits/subsidies to individuals bank accounts which are being implemented through the Disaster Management, Relief & Rehabilitation Department Division (hereinafter referred to as “the implementing agency”);

And whereas, under the Schemes, the delivery of benefits or subsidies (hereinafter referred to as “the benefit”) are disbursed to the individual beneficiaries (hereinafter referred to as “the beneficiaries”) by the implementing agency as per the extant Schemes guidelines;

And whereas, the aforesaid Schemes involves recurring expenditure incurred from the Consolidated Fund of the State of Maharashtra;

Now, therefore, in pursuance of section 7 of the Aadhaar (Targeted Delivery of Financial and Other Subsidies, Benefits and Services) Act, 2016 (18 of 2016) (hereinafter referred to as “the said Act”), the Government of Maharashtra hereby notifies the following, namely :—

1. (1) An individual beneficiary eligible for receiving the benefits under the Schemes shall hereby be required to furnish proof of possession of the Aadhaar number or undergo Aadhaar authentication.

(2) Any individual beneficiary eligible for receiving the benefits under the Schemes, who does not possess the Aadhaar number or has not yet enrolled for Aadhaar, shall be required to make an application for Aadhaar enrollment before registering for the Scheme provided that he is entitled to obtain Aadhaar number as per section 3 of the said Act and such individuals shall visit any Aadhaar enrollment centre (list available at the Unique Identification Authority of India (UIDAI) website <https://uidai.gov.in/>) to get enrolled for Aadhaar.

(3) As per regulation 12 of the Aadhaar (Enrolment and Update) Regulations, 2016 the Implementation Agency, is required to offer Aadhaar enrollment facilities for the beneficiaries who are not yet enrolled for Aadhaar and in case there is no Aadhaar enrollment centre located in the respective Block or Taluka or Tehsil, the Department through its implementing Agency shall provide Aadhaar enrollment facilities at convenient locations in co-ordination with the existing Registrars of UIDAI or by becoming UIDAI Registrar themselves:

Provided that, till the time Aadhaar is assigned to individual beneficiary, benefits under the Schemes shall be given to such individual, subject to the production of the following documents, namely:-

- (a) if individual has enrolled, his Aadhaar Enrolment Identification slip; and
- (b) any of the following documents, namely:-
 - (i) Bank or Post Office Passbook with photo;
 - (ii) Permanent Account Number (PAN) Card;
 - (iii) Passport;

- (iv) Ration card;
- (v) Voter Identity Card;
- (vi) MGNREGA card;
- (vii) Kisan Photo passbook;
- (viii) Driving license issued by the Licensing Authority under the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988);
- (ix) Certificate of identity having photo of individual issued by a *Gazetted* Officer on an official letter head; or
- (x) any other documents as specified by the Department:

Provided further that, the above documents shall be checked by an officer specifically designated by the State Government for that purpose.

2. In order to provide benefits to the beneficiaries under the Schemes conveniently, the Department through its Implementing Agency shall make all required arrangements to ensure that wide publicity through the media shall be given to the beneficiaries to make them aware of the said requirement.

3. In all cases, where Aadhaar authentication fails due to poor biometrics of the beneficiaries or due to any other reason, the following remedial mechanism shall be adopted, namely :—

(a) in case of poor fingerprint quality, Integrated Risk Information System (IRIS) scan or face authentication facility shall be adopted for authentication thereby, the Department through its Implementing Agency shall make provisions for IRIS scanners or face authentication along with fingerprint authentication for delivery of benefits in seamless manner;

(b) in case the biometric authentication through fingerprints or IRIS scan or face authentication is not successful, wherever feasible and admissible authentication by Aadhaar One Time Password (OTP) or Time based One Time Password (TOTP) with limited time validity, as the case may be, shall be offered;

(c) in all other cases, where biometric or Aadhaar OTP or TOTP authentication is not possible, benefits under the Scheme may be given on the basis of physical Aadhaar letter whose authenticity can be verified through the Quick Response Code printed on the Aadhaar letter and the necessary arrangements of Quick Response Code reader shall be provided at the convenient location by the Department through its Implementing Agency.

4. In addition to above, in order to ensure that no bonafide beneficiary under the Scheme is deprived of his due benefits, the Department through its Implementing Agency shall follow the exception handling mechanism as outlined in the Office Memorandum of DBT Mission, Cabinet Secretariat, Government of India, dated the 19th December of 2017.

SCHEDULE

Sr. No.	Name of the Scheme
1.	Assistance to farmers to clear sand/silt/salinity from lands.
2.	Cash doles, Assistance to the family of deceased persons and injured persons.
3.	Assistance to farmers for crop loss due to natural calamity.
4.	Assistance for repairs/reconstruction of houses.
5.	Assistance to small and marginal farmers for purchase of live stocks in lieu of dead animals.
6.	Assistance to fishermen for repairs/replacement of damaged boats and equipment for fishing & input subsidy for fish seed farm.

Sr. No.	Name of the Scheme
7.	Assistance to artisans for repairs/replacement of damaged tools and equipments and loss of raw materials/goods in process/finished goods.
8.	Ex-gratia assistance to the next keen of the deceased due to Covid-19.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

DR. SONIA SETHI,
Principal Secretary to Government.